

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2194

241

U-98

241
V-98

ՄՈՒՐԲ ԳԻՐՔՆ

30

Ի՞Ն Չ ՊԷՍ ՄՈՐ ՎԵԼՈՒ Է

ՄԻՍԳԸՐ ՄՈՒՏԻԻ ՔԱՐՈՁՆԵՐԷՆ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

«Եւ թուր ժողովուրդը մէկ մարդու մը պէս՝ Ձորի դրանը առջեւը եղող հրապարակին մէջ ժողովուրդան, ու Նզրաս դպիւրնն ըսին, որ Մովսէսին օրինաց թիւրը քերէ, որն որ Տէրը Իսրայէլին պատուիրած էր։ Ու եօններորդ ամսուն առջի օրը՝ Նզրաս Կահանան օրինաց թիւրը ժողովին առջեւը քերաս, որ էրիկ ու հիւկի մարդոցմէ, ու առին լսելու ու հասկնալու կարողութեան անեցողներէ թաղկացած էր։ Եւ զանիկա՝ Ձորի դրանը առջեւը եղող հրապարակին մէջ ապուրնէ մնալն կէս օրը՝ էրիկ ու հիւկի մարդոց ու հասկնցողներուն առջեւը կարաց։ Եւ թուր ժողովուրդը էրնոց ականջները օրինաց թիւրն փոտեր էին։

Նէէ՛. Ը. 1—3 :

Այս բանը պատահեցաւ Իսրայէլի որդւոց եօթանասնամեայ զերու թեւէն ետքը, երբ աւնոնք նորէն իրենց երկիրը եկած էին։ Վերի համարներուն մէջ նկարագրուած է բոլոր ժողովուրդին մէկտեղ ժողովուրդը Տէրովը խօսքը լսելու համար։ Մեզի ալ շատ օգտակար կ'ըլլաւ, եթէ սովորու թիւն ընէինք, մասնաւորաւ

2010

2001

պէս Աստուծոյ խօսքին ընթերցումը եւ բացատրութիւնը լսելու համար ստէպ ժողովներ ընել : Լաւ է Աստուծոյ լսել քան մարդկան :

Իսրայէլի որդիքը երկար ատեն օտար երկրի մէջ մնացած էին , և Աստուած կ'ուզէր որ անոնք իր օրէնքը գիտնային : Այս պատմութեան մէջ ըստած է թէ , «բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջները օրինաց գրքին տուեր էին» . ըսել է թէ դէպ առաջ ծռելով խօսքերը կը խմէին իբրեւ ջուր :

Տեսած էք թէ , երբ մայր թռչուն մը իր ձագերը կերակրելու համար բերանը փոքրիկ որդ մը ունենալով բոյնը կու դայ , ինչպէս ձագերն իսկոյն իրենց գլուխները վեր կ'անեն եւ բերանները լայն կը բանան : Նմանապէս մենէ ամէն մէկը պարտի լայն բանալ իր ականջները , երբ Աստուծոյ խօսքը կը կարգացուի , որպէս զի ըմբռնէ անոր ամէն մէկ իմաստը , և եթէ կայ բան մը զոր չի կրնար հասկնալ , պարտի պաշտօնէին երթալ եւ մեկնութիւնը խնդրել :

Այս գլխոյն 9, 10 համարներուն մէջ գըրուած է , «բոլոր ժողովուրդը կու լային» երբոր օրէնքին խօսքերը կը լսէին : Եւ անոնց ըսաւ , Գացէք պարարտ բաներ կերէք ու անուշ բաներ խմեցէք , ու պատրաստութիւն չունեցողներուն բաժիններ խրկեցէք . քանզի այս

53013-4h

38822-67

օրս մեր Տէրօջը սուրբ օր մըն է , ու մի տրրու միք . վասն զի Տէրօջը ուրախութիւնը ձեր զօրութիւնն է :” Եղբարք , այսօր մեր պէտքն ալ ճիշդ այս է , զուարթ եկեղեցի մը : Եթէ , ինչպէս Հրեայք Բաբելոնի գերութեան ատենը կ'ընէին , մեր քնարներն ուռններէ կախնք , եւ մեր գլուխները դետին խոնարհեցնելով ապրինք , անհնար է որ յաջողինք մարդիկ ֆրիստոսի առաջնորդելու : Ես դացող եկեղեցի մը աշխարհի առջեւ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ գլորման քար : Եթեմեւտասներորդ համարին մէջ գրուած է թէ այն օրը «խիստ մեծ ուրախութիւն եղաւ :” Միշտ մեծ ուրախութիւն կ'ըլլայ , երբ ուխտազանց ժողովուրդ մը նորէն Աստուծոյ կը դառնայ :

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՕՍՔԸ ՍՐՏԻՆ ՄԷՁ

Երբ Իսրայելացւոց թշնամիները զանոնք օտար երկիր գերի կը տանէին , Երեմիա մարգարէ Աստուծոյ խօսքին վրայ խօսելով կ'ըսէր , «Զանկա չյիշեմ , և մէյմըն ալ անոր անունովը չխօսիմ . բայց (այն խօսքը) սրտիս մէջը վառած կրակի պէս եղաւ . ոսկորներուս մէջ գոցուած . և յողներցայ զանկա կրեւէն ու ալ չեմ կրնար :” Երեմ . Ի . 9 : Արդարեւ լաւ է որ Աստուծոյ խօսքը մեր սրտերուն մէջ ըլլայ և մեզ սյրէ ,

այնպէս որ չկարենանք լուռ կենալ : Սաղմոսներդուն կ'ըսէ . «Քու խօսքերդ իմ սրտիս մէջ պահուած են» : Այս բանին վրայ կրնանք բսել, ինչպէս ըսաւ մէկը, թէ Աստուծոյ խօսքը սրտին մէջ պահել աղէկ բան մը աղէկ տեղ և աղէկ նպատակի համար պահել է : Երբ Աստուծոյ խօսքը մարդուս սրտին մէջ իբրեւ կրակ կը վառի, անատեն մարդ չի կրնար ինքզինք բռնել : «Միթէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞», կ'ըսէ Տէրը, «ու ապառաժը կոտորող մուրճի պէս չէ՞» : Աստուծոյ խօսքը Հոգւոյն Սրբոյ սուրն է, եւ եթէ դարձի եկող երիտասարդք կ'ուզեն Աստուծոյ գործին մէջ աշխատիլ, պարտին Աստուծոյ խօսքովը սնանիլ : Մինչ նոր արթնցած են, կրնան շատ օգտակար փորձառութիւններ ստանալ, և զանոնք այլոց պատմելով կրնան օգուտ ընել : Բայց եթէ իրենց փորձառութիւնները պատմելէն ուրիշ բան չեն ըներ, անոնց պատմութիւնն անհամ և անօգուտ կ'ըլլայ, և ժողովուրդը կը յոգնի միեւնոյն բանը յաճախ լսելով : Նոր դարձի եկողները թող պատմեն թէ ինչպէս դարձի եկան, բայց հոն չկենան, այլ Աստուծոյ խօսքը կարդալով զիրենք սնուցանեն : Ակը մենք չենք, այլ Աստուծոյ խօսքն է. և եթէ շարունակ այն ակէն խմենք, շատ դիւրին կ'ըլլայ մեզի անոր վրայ խօսիլ ուրիշներուն, եւ ոչ միայն այսչափ,

այլեւ միշտ շնորհաց մէջ կ'աճինք, և ուրիշները կը տեսնեն մեր բարի վարքը և կենցաղավարութիւնը : Երբէք տեսած չեմ մէկը որ առանց պարապելու Սուրբ Գրոց ուսման օգտակար ֆրիստոնեայ մը եղած ըլլայ : Երբ մէկը գոցելով մէկդի կը դնէ Աստուածաշունչը, կրնայ ըլլալ որ շատ փափաքի եւ աղօթքով խնդրէ Աստուծոյ գործածել զանի իր գործին մէջ . բայց Աստուած չի կրնար այն անձին միջոցաւ երեւելի գործ մը ընել, քանզի շատնիւթ չկայ անոր մէջ զոր Հոգին Սուրբ արդիւնաւոր ընէ : Ով որ օգտակար ֆրիստոնեայ պիտի ըլլայ, պարտի կարող ըլլալ Աստուծոյ խօսքը գործածել, որ երկասյրի սուրէ աւելի հատու է :

Եթէ կարդաք այն քարոզը զոր Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոց անոնցմէ բաժնուելէն քիչ մը առաջ, պիտի տեսնէք որ ուրիշ բան չէ այն, եթէ ոչ պատմութիւն երեւելի գործերուն զորս Աստուած ըրաւ անոնց համար, ինչպէս են անոնց ազատութիւնը փարաւոնի անդուծածեւքէն, անոնց թշնամիներուն կարմիր ծովուն մէջ կորսուիլը և անապատին մէջ անոնց ճամբորդութիւնը : Սակայն չեմ կարծեր թէ բանակին մէջ փոքր տղայ մը անգամ կար որ գոնէ տասն անգամ լսած չէր այս բաները : Յետու ևս նոյնպիսի պատմութիւն մը ըրաւ : Պետրոս ալ Պենտէկոստէի օրը, երբ Հոգւով

Մըրբով լեցուած ոտքի վրայ ելաւ, Սուրբ Գիրքէն ժողովուրդին վկայութիւն բերաւ, և այս էր նետը որ գնաց ծակեց անոնց սիրտերը: Եւ դարձեալ ի՞նչ ըրաւ Ստեփաննոս վկան երբ պիտի քարկոծուէր, ո՞չ ապաքէն Արարհամու ժամանակէն մինչեւ ետքը Սուրբ Գիրքէն բաներ պատմեց և զանոնք բացատրեց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՕՍԻՌՈՎԸ ՅԱՂՔՈՒԹԻՒՆ

Մարդիկ միշտ կ'ըսեն. նոր բան, նոր վարդապետութիւն, նոր գաղափար կ'ուղենք: Բայց դիտցած ըլլաք, բարեկամներս, որ եթէ Աստուծոյ խօսքէն կը ձանձրանաք այնպէս որ այն խօսքը ձեզի բեռ կ'ըլլայ, Աստուծոյ հաղորդակցութենէն կտրուած էք: Ձեզի համար հարկաւոր է որ մէկը ձեզի պարզէ և մեկնէ Սուրբ Գրոց խօսքերը: Մենք չենք կրնար յաղթել Սատանային մեր զգացմանց միջոցով: Շատերուն այս մասին անյաշող ըլլալուն պատճառը սա է որ, կ'աշխատին յաղթել դիւին իրենց զգացմանց և իրենց փորձառութեանց միջոցով: Քրիստոս Աստուծոյ խօսքին միջոցով յաղթեց Սատանային: Այն պատասխանը զոր Տէրը տուաւ Սատանային՝ պարզապէս այս էր, « Գրուած է ». և

դարձեալ երկրորդ անգամ ըսաւ, « Գրուած է ». և երբ Սատանան նորէն եկաւ և ջանաց Սուրբ Գիրքէն սխալ վկայութիւններ բերելով Տէրոջը յաղթել, Քրիստոս դարձեալ ըսաւ, « Գրուած է ». և ահա այս էր նետը որ գնաց ճիշդ տեղը զարկաւ և փախուց փորձիչը: Սատանան բնաւ բանի տեղ չի դներ մեր զգացումները, մանաւանդ կը խաղայ անոնց հետ ինչպէս որ նուագածուն կը խաղայ քնարին թելերուն հետ: Սատանան կրնայ մեր զգացումները վարել ըստ հաճոյս, և զանոնք աղէկ կամ գէշ ընել. կրնայ մեզ ուրախութեան լերան գազաթը հանել, կամ մեզ տխրութեան խոր ձորերը իջեցնել. և մենք կրնանք անոր յաղթել միայն զօրութեամբ Աստուծոյ խօսքին, որ Հոգւոյն սուրն է: Մի մտնաք նաեւ սա ուրախալի բանը որ, աշխարհիս վրայ չկայ վիճակ մը որոյ համար միտիթարական խօսք մը չգտնուի Սուրբ Գրոց մէջ: Եթէ մէկը վշտի մէջ է, կան այնպիսոյն համար խոստումներ. եթէ փորձութեան և ձախորդութեան մէջ է, այնպիսոյն համար ալ կան խոստումներ: Ուրախութեան և տրտմութեան, առողջութեան և հիւանդութեան, աղքատութեան և հարստութեան, միով բանիւ՝ մարդկային կենաց բոլոր պարագաներուն համար կան աստուածատուր խոստումներ և միտիթարութիւններ Աստուծոյ խօսքին մէջ:

ԵՐԵՔ ԳՐԵԱՆՔ ԶՈՐՍ ԱՄԷՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ
ՊԱՐՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Թերեւս ոմանք հարցնեն. ի՞նչպէս կրնանք մեր սրտերուն մէջ սէր ծնուցանել զէպ ի Սուրբ Գիրքը: Ասոր սա պատասխանը կու տամ. Տուէք զձեզ անոր ուսմանը, և Աստուծոյ օգնութիւնը խնդրեցէք: Աստուած ստուգիւ պիտի պարգեւէ ձեզի այն սէրը:

Երեք գիրք կան զորս ամէն քրիստոնէսայ պարտի ունենալ: Առաջինն է Սուրբ Գիրքը: Մաքուր ապուած գեղեցիկ Աստուածաշունչ մը ունենալ շատ կարեւոր կը համարիմ: Չեմ հաւնիր այն փոքր Աստուածաշունչներուն որոնց գիրերն այնպէս մանր են, որ կարդալու համար պէտք է գիրքը շատ մօտ բռնել աչքերուն, այնպէս որ եթէ եկեղեցին քիչ մը մութ է, գիրերն ամենեւին չեն տեսնուիր որոշ, և մարդ ուրիշ բան չունենար իր առջեւ եթէ ոչ խառնաչփօթ բառեր: Ոմանք կ'ըսեն, Այո, այնպէս է, բայց մեծ Աստուածաշունչ մը ծոց չի դրուիր: Աղէկ, թող թեւի տակ առնուի, և անատեն տունէն մինչեւ եկեղեցի ճամբուն վրայ լաւ քարոզ մը տրուած կ'ըլլայ: Ծանօթներէս մին տեսնելով որ ուրիշ մը Աստուածաշունչը թեւին տակ եկեղեցի կ'եր-

թար՝ իր անհոգութեան վրայ զղջաց և դարձի եկաւ: Շատերը խոշոր աղօթագիրքեր կը տանին իրենց թեւերուն տակ և չեն ամբնար. իսկ Աստուածաշունչը բոլոր աղօթագիրքերուն չափ, և աւելի եւս յարգի և պատուական է: Եթէ Աստուածաշունչը մաքուր և գեղեցիկ է, աւելի խնամով կը պահես զայն: Դիցուք թէ մաքուր և գեղեցիկ Աստուածաշունչի մը համար բաւական ստակտուիր. երթալով աւելի քաղցր և սիրելի պիտի ըլլայ քեզի այն գիրքը: Սա ալ կ'ըսեմ. քեզի. շատ մեծագին Աստուածաշունչ մի դներ, գուցէ խնայես անոր լուսանցներուն վրայ բան նշանակել:

Աստուածաշունչէն ետքը, ըստ իս, քրիստոնէան ունենալու է Համաբարբառ մը և Հաւաքում մը վկայութեանց Սուրբ Գրոց: Այս գիրքերը շատ պիտի նպաստեն ձեզի Աստուծոյ խօսքն օգտակար կերպով ուսանելու: Եթէ այս գիրքերը չունիք, ջանացէք որչափ հնար է շուտով դնել անոնցմէ մէմէկ օրինակ:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԻԻԹԵՐ ՔՆՆԵԼ ԵՒ ՈՒՍԱՆԵԼ

Ըստ իս, Սուրբ Գիրքն ուսանելու լաւագոյն կերպն է անոր մէջէն մասնաւոր նւթեր զատել, քննել և միտք առնել:

Ես ժամանակ մը սուրբ էի ամէն օր Սուրբ Գիորգէն այսչափ գլուխ կարդալ: Եւ եթէ այսպէս չընէի, ինծի կը թուէր թէ ցրտանալու և ետ երթալու վրայ էի. սակայն խոստովանելու եմ որ եթէ երկու ժամ ետքը մէկը հարցընէր ինծի, ի՞նչ կարդացիր, չէի կրնար պատասխան տալ. ինչ որ կը կարդայի՝ կը մոռնայի շուտով: Պատանեկութեանս ատեն, բաց ուրիշ գործերէ, կ'աշխատէի նաեւ հողագործի մը քով. բայց այնպէս աճապարանօք և անհոգութեամբ կը գործէի, որ կը ստիպուէի փայտ մը ցցել հոն մինչեւ ուր որ կը բրէի, հետեւեալ առտուն գործուած հողը չգործուածէն որոշելու համար: Ամէն օր Սուրբ Գիորգէն քանի մը գլուխ աճապարելով կարդալս ալ ասոր նման էր: «Տիկին», կը հարցընէ այր մը իր կնոջը, երբ ընտանեկան աղօթքի կը նստին, «այս ինչ գլուխը կարդացի՞նք?» «Իրաւ որ չեմ յիշեր», կ'ըսէ կնիկը: Երկուքն ալ չեն յիշեր: Թերեւս այսպէս միևնոյն գլուխը կը կարդան քանի մը անգամ, և կը կարծեն թէ այս կերպով կը սորվուի Սուրբ Գիորգը: Ըստ իս, չկայ գիրք մը որ այնչափ հաբեւանցի կը կարդացուի որչափ Սուրբ Գիորգը: Ամենեւին օգուտ չունի Աստուածաշունչը լոկ կարդալով անցնիլ, առանց միտք առնելու ինչ որ կարդացուեցաւ, և փափաքով

ու շարունակ փնտուելու անոր մեծամեծ ճշմարտութիւնները: Գիցուք թէ մարդ մը տեսնելով որ այս չէնքին մէջ ասդին անդին պտտելով ամէն կողմ կը դիտեմ, մօտենայ ինծի և ըսէ. «Բարեկամ, ի՞նչ կը նայիս չորս կողմը, բան մը կորուսի՞ր?» Եւ ես ըսեմ, «Ոչ, բան չկորուսի, և բան չեմ փնտուեր»: Այն մարդը զիս անտարակոյս յիմար պիտի կարծէ: Բայց, ընդհակառակն, եթէ ըսէի, «Ոյո, բարեկամ, ստակ կորուսի և զայն կը փնտուեմ», մարդը պիտի հասկնար գործը, և ինծի պիտի օգնէր ստակը գտնելու: Բարեկամներս, Սուրբ Գիորգը կարդացէք որպէս թէ անոր մէջ մեծագին բան մը կը փրշտուէք: Լաւ է գլուխ մը միայն կարդալ և անոր վրայ ամիս մը խորհիլ, քան մէկ ամսուան մէջ ամբողջ Աստուածաշունչը կարդալ առանց բան մը միտք առնելու:

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՆԻԻԹԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ ՌԻՍԱՆԻԼ

Ոմանք կը պարծին թէ ամբողջ Աստուածաշունչն այսչափ քիչ ամսուան մէջ կարդացին: Ոմանք ալ գլուխ գլուխ կը կարդան և մէկ տարուան մէջ կը լինցնեն Սուրբ Գիորգը: Ըստ իս, լաւագոյն և օգտակարագոյն է մէկ գլխոյն վրայ ամբողջ տարի մը խորհրդա-

ծել: Եթէ դատ մը ունենալով ուղէի դատաւորներն իմ կողմն շահիլ, բոլոր այժս կուտայի այն կէտին զոր յատկապէս կ'ուղէի հաստատել: Վկաներ կը բերէի, ոչ թէ ուրիշ կէտեր հաստատելու, այլ յատկապէս այն կէտը որուն վրայ կ'ուղէի թէ դատաւորներս համոզուէին: Նոյնպէս երբ Սուրբ Գիրքը կը կարդանք, մեր ուշադրութիւնը մասնաւոր կէտի մը տալու ենք, մինչեւ որ այն կէտը կատարելապէս հաստատուի մեր միտքերուն և սրբտերուն մէջ:

Ատեն մը ես «Մէր» բառն ընտրեցի, և չեմ գիտեր քանի շաբաթ աշխատեցայ քննել և սորվիլ Սուրբ Գրոց այն համարներն ուր այս Մէր բառը կը գտնուի: Արդիւնքը սա եղաւ որ, հիմա չեմ կրնար չսիրել զմարդիկ: Սիրոյ խնդրոյն վրայ այնչափ երկար խորհեցայ որ ինծի բնութիւն եղաւ որ և իցէ մարդու բարիք ընել: Դուք ալ ընտրեցէք «Շնորհք» բառը, կամ «Հաւատք» բառը, կամ «Գրիստոնէական աներկբայ վստահութիւն առ Աստուած» բառերը: Ոմանք կ'ըսեն, «Չենք հաւատար այս աներկբայ վստահութեան»: Ես տեսած չեմ մարդ մը որ Աստուածաշունչ ուշադրութեամբ կը կարդայ և այն վստահութեան չի հաւատար: Այն օրհնեալ գիրքն ասկէ ուրիշ բան չի սորվեցներ: Պօղոս կ'ըսէ, «Գիտեմ որու եմ հաւա-

տացեր»: Յոք կ'ըսէ, «Գիտեմ որ իմ փրկիչս ողջ է»: Այս խօսքերը բացարձակ վստահութիւն կը նշանակեն և երկբայութեան բնաւ տեղի չկայ անոնց մէջ: Սրբազան մատենագիրը չըսեր «Կը յուսամ, կը հաւատամ», այլ «Գիտեմ»: Այս նիւթին վրայ ամենէն աղէկ գրուած կը գտնենք նամակի մը մէջ որ Յովհաննու գրչէն է: Յովհաննէս այս վստահութեան վրայ գրեց այն նամակը: Անոր խօսքերուն մէջ երբեմն այնպիսի բառ մը կը գտնես որ բանալի կ'ըլլայ ամբողջ նամակին և կը պարզէ զայն: Բաց Յովհաննու Աւետարանին Գլ. Ի. 31 համարը, հոն պիտի գտնես սա խօսքը. «Ասոնք գրուեցան, որ հաւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոն է՝ Աստուծոյ Որդին, և որ հաւատալով կեանք ունենաք անոր անունովը»: Բաց հիմա նոյն առաքելոյն առաջին թուղթին Գլ. Ե. 13 համարը. հոն ալ կը գտնես սա խօսքը. «Այս բաները գրեցի ձեզի՝ որ գիտնաք թէ յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որդւոյն անուանը կը հաւատաք»: Այս բոլոր նամակն այն վստահութեան վրայ գրուած է: Տարակոյս չունիմ որ Յովհաննէս տեսած էր մարդիկ որ տարակոյս ունէին քրիստոնէական աներկբայ վստահութեան վրայ, և կը կասկածէին թէ արդեօք փրկուած են թէ ոչ: Յովհաննէս գրի-

չը կ'առնէ և կ'ըսէ, «Ես կը լուծեմ այս խնդիրը,» և իր Աւետարանին Ն. դէպոյն մէջ այն վերջին համարը կը գրէ: Ես ալ լսած եմ որ ոմանք կ'ըսեն, «Մեզի տրուած չէ գիտնալ մեր փրկուած ըլլալը:» Ասոնք թերեւս պաշտօնէէ մը լսած են թէ ոչ ոք կըրնայ գիտնալ թէ փրկուած է թէ ոչ: Այսպիսիք փոխանակ բռնելու Աստուծոյ խօսքը, պաշտօնէին խօսքը կը բռնեն: Շատերն ալ Աստուածաշունչը կը կարդան անկէ վկայութիւններ քաղելու համար, որպէս զի հաստատեն այն գաղափարները որ իրենց սիրելի են, և եթէ Սուրբ գիրքը չի հաստատեր զանոնք, կը թողուն և չեն կարդար: Մէկուն սա խօսքը ճշմարիտ է. «Սուրբ գիրքը կարդալու չենք երբեցականութեան կապոյտ լուսովը, կամ Մեթոտականութեան կարմիր լուսովը, և կամ Եպիսկոպոսականութեան մանուշակագոյն լուսովը, այլ կարդալու ենք զայն Աստուծոյ Հոգւոյն յատակ և պայծառ լուսովը:» Արդ, փրիստոնեայ, առ Աստուածաշունչը ձեռքդ և շաբաթ մը քննէ ու սորվէ այս աներկբայ վրտահութեան խնդիրը. շատ որոշ կերպով պիտի տեսնես որ, քեզի տրուած է գիտնալ թէ Աստուծոյ զաւակ ես թէ ոչ:

Հիմա ուրիշ նիւթ մը առնենք, զոր օրինակ Աստուծոյ խոստումները: Թող փրիստոնեայ մը ամիս մը քննէ Աստուծոյ խոստումները և խոկայ անոնց վրայ, այնուհետեւ այլեւս պիտի չըսէ թէ խեղճ և աղքատ եմ: Թերեւս շատ անգամ լսած էք ոմանց գանգատը, «Տկար ենք, շա՛տ տկար ենք:» Բարեկամներս, գանգատելու բանը տկարութիւնը չէ, այլ ծուլութիւնը: Եթէ, Մննդոց գիրքէն մինչեւ Յայտնութիւն, Սուրբ գիրքը կարգալով գիտես այն խոստումները զորս Աստուած ըրած է Աբրահամու, Իսահակայ, Յակոբայ, Հրէից, հեթանոսաց և անոնց որ Աստուծոյ ժողովուրդն են, և ամիս մը որոճաս այն պատուական խոստմանց վրայ, այնուհետեւ գլուխդ կնիւնի պէս գետին պիտի չխոնարհի և պիտի չգանգատիս տկարութենէդ, այլ ամենայն վստահութեամբ գլուխդ վերցնելով բարձրածայն պիտի գովես Աստուծոյ շնորհքին մեծութիւնը, քանզի պիտի ստիպուիս այնպէս ընել: Շիգակոյի մեծ կրակէն ետքը մարդ մը ինծի եկաւ և ըսաւ, «Մուտի, լսեցի որ Շիգակոյի կրակին բոլոր ստացուածքդ կորուսիր:» «Կ'երևի թէ սխալ տեղեկութիւն տրուած է քեզի,» պատասխանեցի: «Իրա՞ն

կ'ըսես," ըսաւ այն անձը, "ես լսեցի թէ ամէն բան կորուսած ես:" "Ոչ, սխալ է," ըսի, "բողոքովին սխալ է:"" "Շա՞ն բան մնաց ձեռքդ", հարցուց բարեկամս: "Ո, յո," պատասխանեցի, "մնացածներն աւելի շատ են քան կորսուածները, թէպէտ չեմ կրնար ըսել թէ որչափ բան կորուսի:"" "Շատ ուրախ եմ, Մուտի", ըսաւ միւսը, "չէի գիտեր թէ կրակէն առաջ այսչափ հարուստ էիր:"" "Ո, յո," ըսի, "ես շատ աւելի հարուստ եմ քան զորդուն կը կարծես, և ահա ստացուածոյ մուրհակներս: Սն որ կը յաղթէ, ամէն բաները պիտի ժառանգէ:"" Կ'ըսեն թէ Ռոշիլտ կոչուած հարուստ Հրեայ սեղանաւորները չեն կրնար ըսել թէ որչափ հարստութիւն ունին: Ես ալ ճիշդ անոնց պէս եմ: Աշխարհիս վրայ ամէն բան իմն է: Ժառանգակից եմ Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուսի:

Ամիս մ'ալ "Ս. Ղօթի" վրայ քննութիւններ ըրէ, փնտռէ թէ Սուրբ գրոց մէջ այս նիւթին վրայ ինչ բաներ ըսուած են: Անտարակոյս Աստուածաշունչը քեզի նոր գիրք մը պիտի թուի: Նոյնպէս ընտրէ "Յոյս", "Հաւատք", "Շնորհք" բառերը, և ասոնց վրայ քննութիւններ ըրէ: Ժամանակ մը շնորհքի վրայ քննութիւններ կ'ընէի, և այնպէս լեցուած էի ասոր վերաբերեալ խորհուրդներով,

որ, զով որ կը տեսնէի, այր կամ կին, կը նկարագրէի անոնց թէ Աստուած որչափ կը սիրէ զանոնք: Երբ ֆրիստոս իր շնորհաց աւետիսը քարոզէր Հրէից, Հրեայք չընդունեցին այն աւետիսը, բայց շնորհքը չարգելուեցաւ և սկսաւ թափիլ հեթանոսաց վրայ: Կրնաք աղօթել և խնդրել Աստուծոյ շնորհքը, սակայն եթէ Սուրբ գիրքը կը թողուք, չէք կրնար ընդունիլ այն շնորհքը:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՁԻՆ ԱՄԷՆ ՄԵԿ ԳԻՐԳԸ ՁԱՏ ԿԱՐԿԱԼ ԵՒ ՔՆՆԵԼ

49-6888

Սուրբ գիրքը սորվելու մէկ կերպն ալ անոր իւրաքանչիւր գիրքը զատ կարդալ ու քննելն է: Օրինակի համար, առ Ծննդոց գիրքը, որ բոլոր Սուրբ գրոց սերմնարանն է: Այս գիրքը կը խօսի մեզի կենաց, մահուան և յարութեան վրայ, և Սուրբ գրոց մնացեալ մասերն անկէ կը բղխին: Եւ կամ քննէ Աստուածաշունչին գիրքերէն մէկուն մէջ ստէպ կրկնուած բառ մը: Ժամանակաւ ես Յայտնութեան գիրքին եօթն երանութիւններն ընտրելով և զանոնք քննելով շատ օգուտ տեսայ: Շատերը մութ եւ գժուարին կը համարին Յայտնութեան գիրքը, եւ կ'ըսեն թէ ամէն մարդ չի կրնար զայն հասկնալ: Սակայն եթէ Աստուած չուզէր որ այն գիրքը հասկնայինք, զայն չէր տար մեզի:

Գուն սկսէ կարգալ և քննել զայն, կամաց կամաց պիտի սկսիս հասկնալ: Բոլոր Աստուածաշունչին մէջ, կ'ըսէ մէկը, այս գիրքը միայն կը խօսի Սատանային կապուելուն վրայ: Սատանան գիտնալով ասիկա, ֆրիստոնէից մէջ պատելով անոնց կ'ըսէ. «Յայտնութեան գիրքը կարգալ ձեզի օգտակար չէ, դուք այն գիրքը չէք կրնար հասկնալ, շատ խրթին է:» Այսպէս կը խօսի չարը, վասն զի չուզեր որ դուք այն գիրքը կարգալով իմանաք Սատանային յաղթուիլը: Ահա այն գիրքին մէջ պարունակուած երանութիւնները. «Երանելի են անոնք որ անոր պատուիրանքները կը կատարեն, որ իշխանութիւն ունենան կենաց ծառին վրայ, և դռներէն ներս քաղաքը մտնեն» Գլուխ ԻԲ. 14: «Երանի անոր որ արթուն կը կենայ ու իր հանդերձները կը պահէ:» Գլուխ. ԺԶ. 15: «Երանի անոր որ կը պահէ այս գրքիս մարգարէութեան խօսքերը:» Գլուխ ԻԲ. 7: Երանութիւն մ'ալ կայ անոնց որ աշխարհի ազդեցութենէն ազատ են: Մենք, քրիստոնեայքս, չենք վերաբերիր այս աշխարհի, այլ նոր աշխարհի մը: Աստուած մեզ հին աշխարհէն դուրս հանեց և դրաւ նորին մէջ, ապա մեր անձը հեռու պահենք աշխարհիս ազդեցութենէն: «Այսուհետեւ երանելի են ան մեռելները՝ որոնք Տէրովմով

կը ննջեն, այո, կ'ըսէ Հոգին, որ իրենց աշխատութենէն հանդչին»: Գլուխ ԺԳ. 13: «Երանելի և սուրբ է ան որ առջի յարութեանը մէջ բաժին ունի. ասոնց վրայ երկրորդ մահը իշխանութիւն չունի, հապա անոնք Աստուծոյ և ֆրիստոսի քահանաները պիտի ըլլան, ու անոր հետ հազար տարի պիտի թագաւորեն»: Գլուխ Ի. 6: «Երանելի են անոնք որ Գառնուկին հարսանեացը ընթրիքին կանչուած են»: Գլուխ ԺԹ. 9: Յայտնութեան մէջ յիշուած են նաեւ ութ յաղթանակներ. զանոնք քընտութեան առէք, անոնցմէ մեծամեծ օրհնութիւններ և օգուտներ պիտի ստանաք: Անոնք ուղղակի երկինք կ'առաջնորդեն ձեզ, և շիտակ Աստուծոյ աթոռին քով կը տանին:

ՎԱՍԱՀՈՒԹԻՒՆ

Դարձեալ առնենք «Գիտեմ» բառը զոր քիչ մը առաջ յիշեցի: Այս բառը վեց անգամ կրկնուած կը գտնենք Յովհաննու առաջին թղթոյն երրորդ գլխոյն մէջ: Հինգերորդ համարին մէջ կ'ըսէ, «Եւ էլէր որ անիկա անոր համար յայտնուեցաւ, որ մեր մեղքերը վերցընէ. ու իր մէջը մեղք չկայ:»

Յետոյ 19 համարին մէջ կ'ըսէ, «Եւ ասով էլ անոնք թէ ճշմարտութենէն ենք, ու մեր

սրտերուն համարձակութիւնովը անոր առջեւը պիտի երեւնանք :” Ոմանք կ'ըսեն թէ , սուտն ալ ճշմարտութեան չափ ազէկ է , միայն թէ անկեղծութեամբ հաւատանք : Սօսկա ինչ պէս կրնայ ըլլալ , ո՞վ կը տարակուսի կարմեղոս լերան սուտ մարգարէ երուն անկեղծութեանը : Սակայն Յովհաննէս կ'ըսէ , “Ստով եւ ճանչանք թէ ճշմարտութենէն ենք :” Եւ 14 համարին մէջ կ'ըսէ , “Մենք չե՞նք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք , ինչու որ եղբայրները կը սիրենք :” Ահա հոս վստահութեան օրինակ մը : Յետոյ 15 համարին մէջ կ'ըսէ , “Մէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ՝ մարդասպան է . ու չե՞նք որ ամէն մարդասպան իր մէջը բնակած յաւիտենական կեանք չունի :” Գրիստոնեան լեցուած չէ նախանձու , չարակնութեան , ատելութեան և թշնամութեան ոգւով , այլ սիրոյ , խնդութեան , խաղաղութեան , երկայնամտութեան , քաղցրութեան , բարութեան , հաւատարմութեան , հեղութեան և ժուժկալութեան ոգւով : Այս պատուիները պիտի բերեմ , եթէ Գրիստոս իմ մէջս է : Թէ արդեօք մեր պատուիները ճշմարիտ պատուիներ են , Գաղատացուց Ե . գլուխը շուտով կ'իմացնէ մեզի : Ծառը բարի ըրէ , շուտով կը տեսնես անոր բարի պատուիները : Յետոյ 24 համարին մէջ Յովհաննէս կ'ըսէ , “Եւ ան որ անոր պատուի-

րանքները կը պահէ՝ անոր մէջը կը կենայ , ու անիկա ալ ասոր մէջը . և ասկէ չե՞նք որ անիկա մեր մէջը կը կենայ , այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուալ” . և 2 համարին մէջ , “Մեր լինենք , հիմա մենք Ստուծոյ որդիքն ենք , և տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք . բայց չե՞նք որ երբ անիկա յայտնուի , անոր պէս պիտի ըլլանք . վստահի անիկա պիտի տեսնենք՝ ինչպէս որ է :” Ահա աներկբայ վստահութեան ուրիշ օրինակ մը : Մէկ գլուխոյն մէջ աներկբայ վստահութեան վեց օրինակ գտանք : Բարեկամք , ամէն ճշմարտութիւն զոր այսպէս քննելով կը գտնեմ և կը հասկնամ՝ կարծես թէ վրայէս բեռ մը կ'առնէ և կը թեթեւցնէ զիս , մինչեւ թուիլ ինձի թէ շուտով պիտի թռչիմ երթամ : Լսած եմ թէ աղայ մը կազի պարկեր կապելով իր մէջքը , թեթեւցաւ , այնպէս որ երբ ճամբան փոսի մը կամ ցանկի մը կը հանդիպէր , վեր նետուելով կ'անցնէր անոնց վրայէն : Աստուածաշունչին ընթերցումն ալ այսպէս կ'ընէ . երթալով կը թեթեւցնէ մեզ որ կարող կ'ըլլանք մեզի խոչ եղող արգելքներուն վրայէն թռչելով անցնիլ : Ճշմարտութիւնը մեզ երթալով աւելի աղատ կ'ընէ : Այս շարթու քրիստոնեայ եղբայր մը ինձի օգտակար խորհուրդ մը տուաւ Սուրբ գիրքն հասկնալու : “Պետրոս” , ըսաւ այս

եղբայրը, «յուսոյ վրայ կը գրէ, Պօղոս՝ հաւատոյ և Յովհաննէս՝ սիրոյ» : Հաւատ, յոյս և սէր՝ ասոնք են այսերեք առաքելոց էական յատկութիւնները :՝ Այս խօսքը բանալի է անոնց գրուածները հասկնալու :

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱԻԵՏԱՐԱՆԸ

Մեծ օրհնութիւն եղաւ ինծի, և շատ օգուտ քաղեցի Յովհաննու մէջ ստէպ գործածուած «Հաւատալ՝ բառը քննելով : Յովհաննէս կ'իմացնէ մեզի թէ իր Աւետարանը գրուեցաւ որ հաւատանք և հաւատալով յաւիտենական կեանք ունենանք : Ուստի Յովհաննու Աւետարանին մէջ ստէպ կը գտնենք «Հաւատա, հաւատա, հաւատա» : Երբ կ'ուզես մարդ մը համոզել թէ ֆրիստոս Աստուծոյ Որդին է, Յովհաննու Աւետարանը տուր անոր, և այն բաւական է : Թող մէկ ծայրէն միւսը ուշադրութեամբ և աղօթքով կարդայ : Մատթէոս Հրեայ էր, և ֆրիստոսի վրայ իբրեւ Հրէի վրայ գրեց : Կը նկարագրէ զանի իբրեւ Գաւթի Որդի, որ կուգայ իր գահընստելու : Մատթէոսի Աւետարանը կը սկսի Աբրահամէն, ու կարգաւ անոր թագաւորական սերունդին վրայ կը խօսի մինչեւ ֆրիստոս : Մարկոս Մաղաքիայէն կը սկսի, այն կէտէն՝ ուր Հին կտակարանը կը վերջանայ, և

կը խօսի ֆրիստոսի վրայ իբրեւ ծառայի վրայ որ կուգայ Աստուծոյ կամքը կատարելու : Ղուկաս Ձաքարիայէն կը սկսի և ֆրիստոսի վրայ իբրեւ մարդու վրայ խօսելով կը նկարագրէ զանի իբրեւ բժիշկ որ հիւանդները կը բժշկէ, կաղերը կը քալեցնէ և կոյրերուն աչքերը կը բանայ : Բայց Յովհաննէս զֆրիստոս Հօրը ծոցէն կ'իջեցնէ : Քան զՄաղաքիա, զԱբրահամ և զԱբրահամ անդին անցնելով, կը հասնի մինչեւ առաւօտեան աստղերը, յաւիտենականութեան սահմանները, և զֆրիստոս Հօրը ծոցէն առնելով կը բերէ մեզի : Անգամ մը գրիչը շարժելով իսպառ կը լուծէ ֆրիստոսի Աստուածութեան խնդիրը : Աստուծոյ Որդին մարմնով յայտնուած է կ'ըսէ : Երայրէ ծայր քննէ Յովհաննու Աւետարանը, կարդա անոր «Հաւատա», «Ճշմարիտ ճշմարիտ», «Ես եմ» խօսքերը, և նոյն կերպով քննէ բոլոր Աստուածաշունչը մէկ ծայրէն միւսը, պիտի տեսնես որ ստուգիւ գանձ է, և իբրեւ նոր գիրք պիտի թուի քեզի :

ՀԱՄԱՌՕՏ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆՇԱՆԱԿԵԼ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՁԻՆ ԼՈՒՍԱՆՑՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Սուրբ գիրքը սորվելու շատ օգտակար կերպ մ'ալ այս է : Երբ քարոզ մը մտիկ կ'ընենք, Աստուածաշունչ մը ունենալով մեր ձեռքը,

համառօտիւ նշանակենք անոր լուսանցին վրայ քարողին բնաբանը և նշանաւոր խօսքերուն իմաստը: Շատ յարմար միջոց է այս՝ միտք բերելու որ և իցէ քարող մը զոր կը լսենք: Քարողներէ այսպէս այլեւայլ կէտեր համառօտիւ նշանակելու սովորութիւնն է պատճառ որ հիմա կրնամ յիշել շատ քարողներ զորս տարիներ առաջ լսած եմ: Ամէն քրիստոնէայ թող քարողչին խօսքերուն համառօտութիւնը նշանակէ տեղ մը, և յետոյ երթայ ուրիշներուն հաղորդէ: Որչափ անհող մարդիկ կան որ բնաւ եկեղեցի չեն երթար և զուրկ են Աստուծոյ խօսքին մխիթարութենէն: Մենք պարտինք չորս ալ կանջ ունենալ, երկուքը մեզի համար, երկուքը ուրիշ մարդոց համար: Դիցուք թէ նոր տեղ մը գտնուելով աղօթքի ժողովի մը գացիր: Թեքեւս բան մը խօսելու պատրաստութիւն չունիս, բայց կրնաս յիշել դոնէ քարողի մը իմաստը զոր միտքդ պահած ես, և անոր վրայ խօսիլ: Լսողներն ո՞րչափ ուրախ պիտի ըլլան կենաց խօսքերը լսելով: Աշխարհք կը կորսուի, վասն զի զուրկ է կենաց խօսքէն:

ՓՈՔՐ ԵՒ ԻՄԱՍՏՈՒՆ

Ութ տարի կայ որ Շիգակոյի մէջ Անգղիացի քարողչէ մը քարող մը լսեցի սա հետաքրքրա-

կան բնաբանին վրայ • “Երկրիս վրայ չորս բան կայ որ պղտիկ են, բայց անոնք շատ խելացի են:” Առակ . Լ. 24: Աղէկ, ըսի մտքէս, այն պղտիկ բաներէն ի՞նչ պիտի հանես. ես շատ անգամ տեսած եմ զանոնք: Քարողիչը յառաջ տարաւ կարդալը • “Մըջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն, բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն:” “Աստուծոյ ժողովուրդը,” շարունակեց քարողիչը, “մըջիւններուն նման է:” Բարի, ըսի մտքէս, ես անոնցմէ բաւական տեսած եմ, բայց ինծի նման մէկը տեսած չեմ անոնց մէջ: “Աստուծոյ ժողովուրդը նման է,” ըսաւ քարողիչը, “մըջիւններուն, վասն զի իր գանձը երկինքը դիզելով ապագային համար պատրաստութիւն կ’ընէ: Սակայն աշխարհ յիմարաբար յառաջ կ’երթայ և կը մոռնայ Աստուծոյ պատուէրը որ կը պատուիրէ մեզի համար երկնից մէջ անապական գանձեր դիզել:” “Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են, բայց իրենց տունները վէմերու մէջ կը շինեն:” “Ճագարները,” ըսաւ քարողիչը, “չատ տկար են. անոնցմէ մէկուն փայտի կտոր մը նետելով կրնաս սպաննել. բայց շատ խելացի են, քանզի իրենց տուները վէմերու մէջ կը շինեն, ուր թշնամոյն ճանկը չի հասնիր: Աստուծոյ ժողովուրդն ալ ճագարներուն նման է, թէեւ տկար բայց շատ

խելացի է, քանզի իր տունը յաւիտենական վէժին վրայ շինած է, և այն վէժը ֆրիստոս է:” Շատ աղէկ, ըսի դարձեալ մտքէս, ստուգելու ես ալ ճագարներուն պէս եմ: Յետոյ յաջորդ համարը կարդաց. «Մարախները թագաւոր չունին, սակայն ամէնքը գունդ գունդ դուրս կ'ելեն:» Քիչ մը ապշած մնացի, և մինչ կը խորհէի թէ ի՞նչ իմաստ պիտի հանէր ասկէ, «Աստուծոյ ժողովուրդն», ըսաւ, «աշխարհիս վրայ թագաւոր չունի: Աշխարհք կը պնդէ թէ կայսրն է մեր թագաւորը. բայց կայսրը հոգեւոր թագաւոր չէ, մեր թագաւորը զօրաց Տէրն է: Մարախները գունդ գունդ դուրս կ'ելեն, նոյնպէս Աստուծոյ ժողովուրդը գունդ գունդ կ'ելլէ: Ահա գունդ մը Երիցական հոս, գունդ մը Եպիսկոպոսական հոն, գունդ մը Մեղրոտիսդ անդին, այլովքն հանդերձ: Սակայն քիչ տեսնէն մեծ թագաւորը ֆրիստոս պիտի գայ, և այս զատ զատ գունդերուն բոլորը մէկտեղ պիտի բերէ, և ամէնքը մէկ պիտի ըլլան, մէկ հօտ և մէկ հովիւ:» Երբ այս խօսքը լսեցի, Բաբէ, գոչեցի մտքիս մէջ, ես կը բաղձամ այն մարախներէն մին ըլլալ. Բարեկամներ, ֆրիստոնէից այլեւայլ բաժանումներէն շատ զլուած եմ. երանի՜ թէ անոնց ամէնքն ալ շուտով անհետ ըլլային: Քարողիչը յաջորդ համարին

անցաւ. «Մարդն իր ձեռքերովը պատերուն կը փակչի, ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի:» Երբ կարգը սարգին եկաւ, մտքէս ըսի, Չեմ ուզեր սարգին նմանցուիլ: Բայց քարողիչը խօսքը շարունակելով ըսաւ. «Գնա արքունի պալատը, և տես հոն սարգը որ իր օստայնին նուրբ թելովը բարձրէն կախուած արհամարհանօք կը նայի ոսկեղարդ սրահին վրայ, քանզի ինք բարձր տեղ կեցած է: Աստուծոյ զաւկները նման ըլլալու են սարգին: Իրենց ձեռքերը վերի բարձր բաներուն, Աստուծոյ անտեսանելի բաներուն վրայ դնելու են: Յետոյ քարողիչն ըսաւ. «Սիրելի եղբարք, կը տեսնէք որ, եթէ ճշմարտիւ Աստուծոյ ժողովուրդ ենք, նման ենք միջիւններու, ճագարներու, մարախներու և սարդերու, որ փոքր բայց խելացի են:» Այս խօսքերը հոն իսկոյն գրքիս մէջ նշանակեցի, և երբ այս առտու կը յիշեմ զանոնք, այնպէս կ'օգտիմ որպէս թէ նոր կը լսեմ:

Այս Աստուածաշունչը բաւական տարիներէ ի վեր հետս կը կրեմ, և ինձի համար աւելի արժէք ունի քան բոլոր Աստուածաշունչները որ քաղքիս մէջ կը գտնուին, և պատճառը պիտի ըսեմ: Այս Աստուածաշունչին լուսանցներուն վրայ շատ համարներ և խօսքեր նշանակած եմ, և միշտ պատրաստ եմ քարող տալու,

երբ որ կը հրաւիրուիմ : Այն համառօտ խօսքերը , զորս լուսանցքին վրայ նշանակած եմ , ինձի մէյմէկ քարոզ են : Գիցուք թէ հաւատոյ , յուսոյ , սիրոյ , վստահութեան , կամ որ և իցէ ուրիշ նիւթի վրայ պիտի խօսիմ , հոս նշանակուած համառօտ խօսքերը կը կարդամ և իսկոյն բոլոր քարոզը միտքս կու գայ : Աստուծոյ զաւակները զինուորներու պէս միշտ պատրաստ գտնուելու են : Երբ թագաւորը հրամայէ բանակն այս ինչ տեղ տանել , զօրքը պատրաստ է ճամբայ ելլելու : Բայց չենք կըրնար պատրաստ գտնուիլ , եթէ Աստուածաշունչն աղէկ սորված չենք : Ուրեմն , երբ աղէկ բան մը կը լսես , նշանակէ , քանզի այն որ քեզի համար աղէկ և օգտակար է՝ ուրիշին համար ալ այնպէս է : Երկնից դրոշմը կրող դրամները շրջաբերութեան մէջ պահելու ենք արքունի դրամներու պէս :

ԳԻՐՔ ՅՈՒԱՅ , ԲԱՆԱԼԻ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՅ

Քանի մը տարի առաջ Անգղիացի մը ինձի ըսաւ , «Մուտի , դիտած ես որ Յորայ գիրքը բանալի է բոլոր Աստուածաշունչին : Եթէ աղէկ կը հասկնաս Յորայ գիրքը , բոլոր Աստուածաշունչը կրնաս դիւրաւ հասկնալ :» Ոչ , չեմ դիտեր , պատասխանեցի : Յօր բոլոր

Աստուածաշունչին բանալի՞ն է : Ուստի՞ գիտես : «Բոլոր գիրքը եօթը մաս կը բաժնեմ» , ըսաւ , «ինչպէս որ քարոզիչք ընդհանրապէս իրենց քարոզները մասերու կը բաժնեն : Առաջին մասը կը ցուցնէ կարգաւ մարտն որ երես չորսն է : Ստիկա կ'անարկէ Ադամայ վիճակը Եդեմի մէջ : Երկրորդ մասը կը ցուցնէ մարտն որ յետոյն է : Այս վործութեան մէջ Յօր ինկաւ , ինչպէս որ Ադամ ինկաւ Եդեմի մէջ : Երրորդ մասը կը ցուցնէ շաբաթի Իսաայ : Երեք իմաստուն անձինք կու գան օգնել Յորայ : Աշխարհիս իմաստութիւնն այս երեք անձանց մէջ էր :»

«Գուն չես կրնար» , ըսաւ յիշեալ Անգղիացի բարեկամը , «աշխարհիս որ և իցէ մասին մէջ գտնել այս երեք անձանց նման ճարտասան և իմաստուն անձինք , սակայն անոնք շնորհաց վրայ բնաւ բան մը չէին գիտեր , վասն որոյ չկրցան օգնել Յորայ :» Այսպէս հիմա ալ մարդիկ միշտ կը ջանան մեզի օգնել , բայց ի զուր : Տես արդի գիտունները որ շարունակ Աստուածաշունչին դէմ կը խօսին : Միթէ յաջողեցան աշխարհք լաւագոյն ընել : Մարդկային իմաստութիւնը չի կրնար բարեօքել զմարդ : Այն երեք անձինք ոչ միայն չկրցան օգնել Յորայ , այլ աւելի դէշցուցին անոր վիճակը : Մէկը Յորայ այն երեք բարեկամներ

րուն համար կ'ըսէ . «Առաջինը բռնեց զՅոր և սարսեց , նոյնպէս երկրորդը և երրորդը , ետքը երեքը միանգամայն սարսեցին զՅոր , և երեքը միանգամայն գետին տապալեցան :» Այս բարեկամներս , շատերն այսպէս կը տապալին , երբ կը յանդգնին փաստաբանել այնպիսի բաներու վրայ զորս չեն հասկնար : Այս տեսակ փաստաբանութիւններ անօգուտ են :

Յոր որ և իցէ նեղութեան կամ գժուարութեան կրնար աւելի դիւրաւ համբերել քան այն երեք անձանց խօսքերուն : Իր կնոջը կծու խօսքերուն կրնար համբերել մանաւանդ քան այն երեք անձանց փաստաբանութեանը : Յորայ գիրքին չորրորդ մասը կը ցուցնէ Քրիստոսի որ է Բրիստոս : Հինգերորդ մասին մէջ Աստուծոյ իշխանի , և վեցերորդին մէջ Յորի Գառնի իշխանի : « Ես քու վրայովդ ականջի լրով լսեցի էի , բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ : Անոր համար իմ անձս կ'արհամարհեմ , հողի ու մոխրի վրայ կը զոյջամ :» Ահա Յոր կը խոնարհի մինչեւ գետին և աղբեաց մէջ կը նստի գոչելով՝ « Իմ անձս կ'արհամարհեմ » . և աւելի խոնարհելով հողոյ և մոխրոյ վրայ նստած կը զոյջայ : Այս կը ցուցնէ թէ Յոր իր դասն աղէկ սորվեցաւ : Եթէ ներորդ մասին մէջ Աստուծոյ վերջին իշխանի ղեկավարութեան բարեկամներս , շնորհաց Աստուծոյն որ մեզի ալ նոյն ողորմութիւնն ըրաւ , և

Մեր վերջին վիճակը ԼԱԻԱԳՈՅՆ Կ'ԸՆԷ ՔԱՆ
ՁԱՌԱՋԻՆԸ

Կ'ընտրեմ մանաւանդ կանգնուած մարդ մը ըլլալ Բրիստոսի հետ քան առանց Բրիստոսի Եդեմի մէջ Ադամ մը : Ադամ կրնար տասը հազար տարի Եդեմի մէջ մնալ , և որ մը Սատանան հոն գալով կրնար զանի խաբել : Բայց հիմա Սատանան չի կրնար մեր վրայ գալ . մեր վիճակն հիմա լաւագոյն է քան Ադամայ վիճակը Եդեմի մէջ : Աստուած մարդուն երկրաւոր թագաւորութիւն տուաւ , և Սատանան ետեւէն գալով ըսաւ , « Ես պիտի աւրեմ ինչ որ Աստուած ըրաւ :» Բայց Աստուած նորէն ըսաւ , « Ձեզամ և անոր սերունդը պիտի բարձրացնեմ մինչեւ երկինք , և Սատանային զօրութիւնը պիտի խորտակեմ :» Աստուած կատարեց այս խոստումը , երբ իր Որդին մեզի համար մեռնելու տուաւ : Բարեկամներէս մին ինձի ըսաւ , « Աստուած ամէն բանին կրկինը տուաւ Յորայ :» Այս բարեկամը կ'ըսէր թէ « Յոր չկորսնցուց իր տասը զաւկները , այլ Աստուած զանոնք երկինք առաւ , և ուրիշ տասը զաւակ տուաւ անոր :» Այսպէս Յոր տասը զաւակ երկինքը ունէր , տասն ալ երկրի վրայ . բախտաւոր ընտանիք : Սոյնպէս երբ մեր զաւկները մենէ կ'առնուին , անոնք ոչ թէ կորսուած են , այլ մենէ

առաջ երկինք գացած են : Երկար խօսելու
 ժամանակ չունիմ, միայն կ'ուզեմ սա խրատը
 տալ քրիստոնեայ երիտասարդաց : Թող միշտ
 ջանան ըստ կարի ընկեր ըլլալ փորձառու
 քրիստոնէից : Շատ կը սիրեմ ընկեր ըլլալ այն
 պիսի անձանց որ աւելի բան գիտեն քան ես ,
 և պատեհութիւն չեմ կորսնցներ օգտակար
 բան մը սորվիլ անոնցմէ : Կարգացէք և սոր-
 վեցէք Սուրբ գիրքը մտադրութեամբ և ա-
 ղօթքով , և ինչ որ չէք հասկնար՝ նշանակե-
 լով հարցուցէք ուրիշներուն : Երբ անգամ մը
 կ'ընտելանաք հոն պարունակուած մեծամեծ
 ճշմարտութեանց , շատ կը թեթեւնայ ձեր եր-
 կիւղն աշխարհէ , մարմնէ և Սատանայէ :

ՉԵՆՔ ՉԳԵՐ ՍՈՒՐԲ ԳԻՐՔԸ

- 1 Մենք չենք ձգեր Սուրբ Գիրքը ,
 Աստուածաշունչ մատեանն .
 Քանզի մանկանց է առաջնորդ ,
 Ծերոց ալ գաւազան :
 Կանթեղ է ան . լոյս փառաւոր
 Կուտայ մեր մութ ճամբուն .
 Կը ցուցնէ փառք երկնաւոր ,
 Բնակարան սիրուն :
 Մենք չենք ձգեր Սուրբ Գիրքը ,
 Աստուածաշունչ մատեանն .
 Քանզի մանկանց է առաջնորդ ,
 Ծերոց ալ գաւազան :
- 2 Մենք չենք ձգեր Սուրբ Գիրքը ,
 Քանզի միայն անկէ
 Երկնից ճամբան կրնանք գտնել ,
 Փախչիլ ալ դժոխքէ :
 Անոր մէջ կը կարդանք թէ ո՛վ
 Իջաւ հոս երկինքէն՝
 Որ իր արիւնը թափելով
 Մեզ ազատէ մեղքէն :
 Մենք չենք ձգեր , Թ՛ :
- 3 Մենք չենք ձգեր Սուրբ Գիրքը ,
 Այլ քարոզենք պիսի ,
 Որ արձագանգը ազգերէն
 Ծովուն անդին լսուի ,

Եւ փրկութեանը ձայնն լսեն
Մարդիկ՝ ամէն երկիր .
Մենք ալ Տէրօջը սուրբ խօսքէն
Բընաւ չենք հրաժարիր :
Մենք չենք ձգեր , Թ՛ :

ՏՈՒՐ ԻՆՁ ՀԻՆ , ՀԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

- 1 Տուր ինձ հին , հին լուրերը
Վերին անտես իրաց ,
Տէր Յիսուսի սիրոյն ալ ,
’ի անոր անհուն փառաց :
Զանոնք շատ պարզ պատմէ ինձ ,
Իբրեւ փոքրիկ տղու ,
Քանզի ես շատ տրկար եմ ,
Մնջօր իմանալու :
Տուր ինձ այն հին լուրերը ,
Տուր ինձ այն հին լուրերը ,
Տէր Յիսուսի սիրոյն վրայ ,
’ի անոր անհուն փառաց :
2 Զանոնք մեղմով պատմէ ինձ
Որ լաւ , լաւ հասկընամ
Զարմանալի փրկականքը
Յերկնուստ մեղաց դարման :
Եւ շատ անգամ կրկնէ ինձ ,

Ձի կը մոռնամ դիւրաւ ,
Սուաւօտուս «կանուխ ցօղ»

Միջօրէիս կորեաւ :
Տուր ինձ այն հին լուրերը , Թ՛ :

- 3 Ինձ այն հին , հին լուրերը
Փութա սիրով պատմել ,
Ձի այն մեղաց տէրն եմ ես
Զոր եկն Յիսուս քաւել :
Միշտ այն հին , հին լուրերը
Կրկնէ եթէ կամիս ,
Որ ինձ վշտաց ատենը
Մըխիթարիչ լինիս :

Տուր ինձ այն հին լուրերը , Թ՛ :

- 4 Տուր ինձ այն հին լուրերը ,
Վախու պատճառ երբ կայ
Թէ աշխարհիս սուտ փառքը
Հրապոյր ինձի կ’ըլլայ .
Եւ երբ փառաց աշխարհը
Հոգւոյս պիտի ծագէ ,
Տուր ինձ սա հին , հին լուրը ,
«Քրիստոս քեզ կը փրկէ :»
Տուր ինձ այն հին լուրերը , Թ՛ :

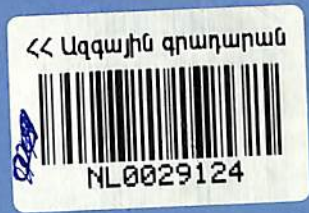
2194

Handwritten text in Armenian script, possibly a title or author's name.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1876

2136